

A SZÖVEGTAN ÉS A SZÖVEGTANI TÁRSTUDOMÁNYOK VISZONYÁRÓL

A FUNKCIONÁLIS ALAKZATELMÉLET NÉHÁNY ELMÉLETI KÉRDÉSE

GÁSPÁRI LÁSZLÓ

A gondolatalakzatok

Egy funkcionális alakzatelem keretein belül a gondolatok elrendezésének formai megoldásai (az *ismétlés*, az *ellentét*, a *chiasmus*, az *allúzió*, az *allegória*, az *irónia*, a *hiperbola* stb.) mint a legtagabb pragmatikus-ismeretelméleti kategóriák — úgy is mint a szemléleti-hangulati létezőmód foglalatjai — (vö. GÁSPÁRI: 1996.) a nyelvvel bomlanak le, illetve ki, mondat-, szintagma-, lexéma- vagy hangalakzatokkal, melyek a rájuk jellemző specifikus jegyek mellett egyszersmind (és szükségszerűen) a fölérendelt és elsődleges alakzattípus generikus jegyeit is képviselik, hordozzák. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a gondolatalakzatok vizsgálata az egyéb alakzatok minősítését, a szövegben betöltött funkcionális természetük feltárását is magában foglalja.

Mindehhez azonban meg kell adni a gondolatalakzatok általános (generikus) szemantikai, pragmatikai, valamint grammatikai és formai / pozicionális ismérveit, melyek lehetnek abszolút vagy relatív kötöttségűek, vagy a kötöttség szempontjából esetleg különbözőek.

Így abszolút pozicionális kötöttségben különbözik az *anafora*, az *epifora*, az *epanasztrófé*, a *szümploké* vagy a *reddíció*. Grammatikai és szemantikai kötöttség választja el a *felsorolást* a *halmozástól*. A *felsorolásnak* nem kötelező jegye a fokozás, a *klimaxnak* ugyanez már generikus szemantikai ismérve, míg a *halmozás* velük szemben szinonimikusan kötött.

Ez a kifejtendő, általános szempontrendszer jelzi, hogy a megadható generikus karakter alapján az alakzatok fölé-, alá- és mellérendeltsége is létezik.

Például:

„Béke az elemeknek — könyörögtünk —, tűznek, víznek, méregnek, fegyvernek, ágyúknak, gázoknak, tenger alatt és fölött járóknak, repülőgépeknek és léghajóknak, a távolból megölésnek és megáldásnak, átoknak és imádságnak, tudatlan madárnak, sejtelve sincs kődarabnak, elolvadó véres hónak, földnek, csillagoknak, a megrémült napnak, szelíd s vadállatnak, annak is, aminek neve van, annak is, aminek neve sincs! ...”

(Nyíró József: Isten igájában)

Az idézetben fölérendelt kategória a *klimax*. Kérdés, hogy milyen jellegű a fokozás, hogyan épül föl a *könyörög* dativusi vonzataiból, azonos izotópiájú szavak ismétlődnek, vagy pragmatikai keretű is a tematikus ismétlés, mi a szerepe az ellentét beépülésének, az milyen fokú, milyen intenzitású, melyek a metaforikus és metonimikus összefüggések, vagyis az egyes elemek miként reprezentálják a fölérendelt típus jellemző sajátosságait.

Az efféle funkcionális strukturálódás természetesen magának az alakzat jellegének is függvénye. Az *allegória* szubsztanciálisan metaforikus gondolatalakzat, de metaforikus természete nem érinti teljes vagy vegyes típusát, nem korlátozza, hogy a jelölő pólu-son milyen formákkal él, vagy hogy egyáltalán él-e alakzatokkal.

A komplex alakzatok

A gondolatalakzatok mivoltának ilyen értelmezése szoros rendeltségei viszonyt tételez e kategóriák és az úgynevezett *komplex alakzatok* között. Az eddig mondottakból következően is nyilvánvaló, hogy egy domináns szemantikai jegyen vagy pragmatikai kereten (mint globális struktúraszervező elven) belül a különféle alakzattípusok funkcionálisan társulva, egymásba, illetve egymásra épülve *komplex alakzatot* képeznek, képezhetnek.

Komplex alakzat a biblikus paralelizmus a 19. zsoltár alábbi részletében:

8. Az Úrnak törvénye tökéletes...
9. Az Úrnak rendelkezései helyesek...
...az Úrnak parancsolata világos...
10. ...az Úrnak ítéletei változhatatlanok...

(Károli 1997.)

Az Igét részletező *pars pro toto*n alapuló eljárás a párhuzamos grammatikai szerkezet azonosságára épül (birtokos szerkezet és nominális predikatív viszony), melynek első tagja (Az Úrnak) abszolút kötöttségű *anafora*, míg az alanyok (törvény, rendelés, parancsolat, ítélet), valamint az állítmányok (tökéletes, helyes, világos, változhatatlanok) az *anafora* szinonimikusan kötött válfájának, az *epibolénak* alakzatai. A két szinonimasor azonban a fokozás szempontjából ellentétes irányú, az első (a törvény, rendelés, parancsolat, ítélet) felépítő jellegű fokozás, a második (a tökéletes, helyes, világos, változhatatlan) lebontó jellegű fokozás, s a kettő együttese hozza szintézisbe az abszolútumot részletező partikuláris jellemzőket, melyeket a grammatikai forma (a birtokos szerkezet) az *anafora* abszolút kötöttségű eleméhez, az Úrhoz rendel, s nem véletlenül.

E komplex alakzatok a szövegnek vagy retorikai–stilisztikai konstrukcionális egységei, vagy az egész kompozíciót formáló megoldások.

Kompozíciót átfogó komplex alakzat például Adynál az ismétlés, mely fölérendelt, általános típusként — az alakzatokba rendeződő élménynek megfelelően — különféle formáiból, módozataiból ötvöződik, miközben a fellazított költői mondattant, a *hiperbatont* vagy *inverziót* egy zárt, szabályos elrendezésbe illeszti.

Ruth és Delila

Száz alakban, százképpen *látlak*,
Látlak Ruthnak és Delilának,
Látlak mindenkinek

Látlak szelídnek, *látlak* szépnek,
Csúnyaságnak, gyönyörűségnek,
Látlak mindenkinek

Látlak keserűnek, gonosznak,
Tisztának és vériszaposnak,
Látlak mindenkinek.

Látlak darabosnak, egésznek,
Csóknak, savónak, sónak, méznek
Látlak mindenkinek.

Látlak angyalnak és ördögnek,
Dicső Valónak, tunya dögnek,
Látlak mindenkinek.

Látlak életnek és halálnak
Tornak, gyásznak, áldásnak, bának,
Látlak mindenkinek.

Száz alakban, százképpen *látlak*,
Látlak Ruthnak és Delilának
Látlak mindenkinek.

Az első és az utolsó versszak *reddíció*, a tétel változatlanul fordul következtetésbe, mely a vers érzelmi-gondolati ívét eredeti kiindulópontjához vezeti vissza. E zárt kereten belül a *látlak* előbb az *epanasztrófé* alakzatát ölti, kiemelésével megbontva a szokásos szórendet mint *állítmány* soreleji helyzetbe kerül, majd ebben a pozíciójában szakaszonként keretez (*reddíció*n belüli anaforikus *reddíció*), míg a *mindenkinek* praedicativusi állapothatározóval együtt a versszakok végén részlegesen összegző, *epiforikus* alakzat. A tétel, érvek és következtetés láncolata a fellazított mondattant fegyelmező formában, a többfunkciós, komplex alakzategyüttes által az „egy” dialektikus ellentétekben variálódó sokféleségét, a mindig mást (*mindenkinek*) és mégis ugyanazt (téged) foglalja strukturálisan is egységbe.

Az alakzatok grammatikája és a stílus

Mínthogy a nyelvvel formálódnak ki az alakzatok, és az alakzatok mindenkor aktuális funkciója a szöveg létrejöttében megnyilvánuló stílus — mely különféle értelmezéseitől függetlenül a grammatikai és a szemantikai motivációk hálózata, a grammatikai viszonyokba ágyazott többszörös szemantikai motivációk, illetve a többszörös grammati-

kai motivációval jelölt szemantikai motivációk lehetősége — a *stilisztika* voltaképpen *funkcionális grammatika* is, grammatikai formákkal történő jelölés. A szemantikai viszonyok szintaktikai formái — a kötött kötetlenség határain belül — jelölő-összetevők, esztétikai értéktopozsok, a szintagma-, a mondat- és a szövegszinten létező, de együttesen funkcionáló grammatikai alakzatformák.

E felfogás elméleti háttere az, hogy a képszerkezet, a mondat szerkesztés, a szöveg-tani konstrukció (vagyis az alakzatok komplex együttese) stílusosan rendelődik alá az élménynek, mely funkcionálisan szabja saját arculatához szükséges és lehetséges alakzatformáit, a magatartással formálja a módszert, és ezen keresztül vetül a stílusra. Például egy gyökereiben *anagógikus* világgép — mint Pilinszkyé — társulva a hiányérzet szülte magánnyal, szükségképpen él a *szintetikus-detrakciós* alakzatokkal, s e két fölérendelt kategórián belül formálja ki a képi struktúrákat, s határozza meg azok elemi összetevőit.

Kissé leegyszerűsítve arról van szó, hogy a nyelvi rendszer kínálta megoldásokat, a grammatika kötött kötetlenségének mivoltát pragmatikai-kommunikatív tényezők aktualizálják, „felnytva” ezáltal az autonóm szintaxist. A stílus a grammatikai és a szemantikai motivációk összjátékában így *grammatikai formával kódolt pragmatika*, s mint ilyen visszakerül a szövegiség horizontjába, ahol az élménytől való közvetett függőségében képviseli a szöveg mindenkor szándékoltóságát is. A többféle olvasat vagy az olvasatok sokfélesége (vö. GADAMER: 1991., TOLCSVAI NAGY: 1995., DERRIDA: 1998.) ezért csak is azzal a megszorítással igaz, hogy az egyes grammatikai formák, megoldások némely szemantikai viszonyokat rögzítenek (például a szemantikai azonosság tényét), míg másokat feltételeznek, illetve sugallnak.

A gondolat- és a komplex alakzatok jellege — és a velük összefüggésbe hozott stílus — egyrészt a szó szemantikai változásait, körükben a *metaforát*, a *metonimiát* és a *szinekdochét* is az alakzatok rendszerébe illeszti, másrészt grammatikai aspektusuk vizsgálatát is előírja.

A metafora szemantikai és grammatikai motiváltságáról

Bizonyos grammatikai jellemzők, a grammatikai motiváltság, a grammatikai struktúra megadása nélkül a *metafora* valójában nem interpretálható. Hogy a metaforában — a szemantikai motiváció bármely fokán — szemantikai azonosság van, jelzi például az a tény, hogy a kifejtett, teljes, a jelölő-összetevőt és a jelöltet, illetve a „szimbolizáló” és a „szimbolizált” pólusát is tartalmazó metaforát (vö. FÓNAGY: 1999.) a mondat szintjén, a szintagmatikus tengelyen csak azonosító grammatikai forma jelölheti.

A *metafora* a nyelv funkcionálását biztosító kategória (vö. LAKOFF G. – JOHNSON M.: 1981.), mely a nyelvnek abból a képességéből fakad, hogy a kötött kötetlenség keretein belül a megnevezés, az újrajelölés szabadságát hordozza. A *metafora* a megnevezés, az újrajelölés művelete. E művelet a legtágabb elméleti keret, melynek számos módoszata, válfaja létezik.

A metaforikus újrajelölés, jellé válás során egy jel kifejezés és tartalmi síkjával (relációrendszerével) együtt egy újabb relációrendszer első tagjává, vagyis kifejezés síkjává válik, a közös kifejezés sík alatt két különböző tartalmat egyesít. Az így összevont tartalmi síkok — a szövegvilágon, a textualizált valóságon belül — új kategóriaként,

együttesen egy új, külön referenciával rendelkeznek. A jelben átrendeződnek a generikus szemák, és ez a strukturálódás a létrejött klasszémával a jel pragmatikai aspektusát is kódolja, amely a dinamikus konnotatív izotópia feltétele. Magának az azonosításnak a ténye szemantikai, míg az azonosítás mikéntje, létesülése pragmatikai. Az azonosításnak lehetsége, de nem elengedhetetlen feltétele a hasonlóság.

Ez a szemantikai motiváltság azonban a közvetett vagy közvetlen grammatikai nélkül soha nem lehet funkcionális. Bár a *melléknévi*, az *igei* és a *főnévi* lexémaalakzat, másképpen az egyszerű vagy csonka típus grammatikailag motiválatlan abban az értelemben, hogy az összevont tartalmi síkok között nincs kifejtett nyelvtani viszony, az azonosítás a szintagmatikus tengelyen jelöletlen, mégis itt kel nyelvbéli életre, az aktuális jel aktuális jeltermészete a szintagmatikus függőségben mutatkozik meg. Mélységesen igaz van DIJK nézete, tudniillik hogy a verbális és pragmatikai kontextusuktól elszigetelt kifejezések nem képesek metaforaként funkcionálni (vö. van DIJK: 1972.). A szófaji természetből adódó relációkat szintén a kontextus teszi nyilvánvalóvá. Így a *melléknév* vagy az *ige* metaforaként — az utóbbi még a szándékos vonzattévesztéssel — sem léphet ki a szófajiság általános kötöttségeiből. Mind a melléknévi, mind pedig az igei lexéma-metaphora szófaji természete szerint beszerkesztve a szintagmatikus tengelyen csak tulajdonítást jelölhet, a szemantikai azonosítás a szintagmatikus tengelyen esetükben ezért kifejtetlen marad, az akcidencia jelentések metaforaalakzatait ugyanis a grammatikai motiváció nem polarizálhatja. (Ez — többek között — olyan kötöttség, amelyet például nem lehet dekonstruálni.) A melléknévi metaforaalakzat szemantikai motivációját a jelzős szószerkezetben az alaptag értelmezi, de ez az értelmezés sohasem teljes. Minthogy a metafora jelöltje nem a jelzett szó, hanem annak valamelyik odaillő jelzője, az egymással azonosított akcidencia jelentésekben az egyik a szemantikai összeférhetőség „halmaza”, a másik az ebből valamelyiket jelölő. Ugyanakkor az aktuális jellel megnevezett tulajdonság — grammatikai mondatrész szerepének megfelelően — metaforikusan bővíti a jelzett szó jelentéstartalmát, s mint a másik halmaz valamelyikének signánsa, a signátummal együtt szűkíti jelentéskörét:

„Arcuk ráncbaszedte
a *haszontalan* időt”
(Fodor Ákos: Hódolat az öregek előtt)

Hasonló a szemantikai motivációs folyamat, mikor a melléknév mondatrészfunkciója ugyan megváltozik, de a dolog és tulajdonsága reláció nem, például a melléknévi metafora *állapothatározó*:

„A szürke fűzfák egyre *komorabban*
Guggolnak a bús víz holt ága mellett”
(Juhász Gyula: Magyar táj, magyar ecsettel)

vagy a mondatban *állítmány*ként szereplő főtag:

„Különös, hogy a tenger *halhatatlan*”
(Pilinszky János: Minden lélekzetvétel)

Ha az összevont tartalmi síkok között nyelvtani kapcsolatot kívánunk létesíteni, vagyis a metafora szemantikai motivációját grammatikai formával is jelölni akarjuk, a tartalmi síkokat meg kell neveznünk. A bináris jelszerkezet ebben az esetben a szintagmatikus tengelyen kifejtetté válik. Ez a grammatikai jelölés viszont csak az azonosítás grammatikai formáival lehetséges, és szófaji jellegének megfelelően kizárólag a főnévi lexémaalakzaton végezhető.

A további kérdés tehát úgy merül föl: vannak-e a nyelvnek azonosító formái, s ha igen, akkor ezek milyen természetűek, közvetlenül vagy közvetve azonosítanak, szorosabban vagy lazábban kötnek, tiltják vagy megengedik a többféle olvasatot. A szemantikai azonosítás tényét azonban minden esetben a forma jelöli, míg e formában való aktuális megvalósulása magával e formával kódolt pragmatika.

Az explicit metafora grammatikai alapstruktúrája, a szemantikai azonosítás alapformája az úgynevezett azonosító hozzárendelő szószerkezet, amely a bináris jelszerkezetet szükségszerűen, mint grammatikai kényszer polarizálja. A csonka, egyszerű főnévi metafora mondat állítmányaként ugyanis nem szerepelhet, az állítmány pozíciójában alanyát jelöli, a nyelvtani szerkezettel tehát saját azonosságát. Ezen belül már a motiváltság egyik aspektusa például — amelynek szintén van grammatikai vetülete —, hogy a szerkezetben kategóriával azonosított + kategória vagy két egyedített fogalom szerepel.

Az elsőre példa:

„*A bánat? Egy nagy oceán*”
(Petőfi Sándor)

melyben mindig a tágabb körű fogalom — itt az oceán — az állítmány / viszonyító (az idézet egyúttal pragmatikailag motivált hiperbolikus megnyilatkozásmetafora).

A másik forma az azonosított + azonos:

„*Senkiföldje egy csecsemő szeme!*”
(Pilinszky János: Senkiföldjén)

A hozzárendelő szintagmának ez a típusa — éppen hozzárendelő mivoltánál fogva — már a többféle olvasat lehetőségét nyújtja, a tartalmi síkok grammatikai funkciója a szerkezeten belül ugyanis megfordítható:

„*Gyémántos, hús heringen élek,
bútoraim az égi fények ...*”
(József Attila: Zuzmara)

vagy:

„*Sápad a kék hegytábor, fátyola távoli zápor*”
(Babits Mihály: Új Leoninusok)

Az azonosító hozzárendelő szerkezet az irodalom textualizált világában a propozíciónak olyan szintetikus formája, mely asszertív beszédaktus, apodiktikus megnyilatkozás:

„A *lelkem* ódon, babonás vár”
(Ady Endre: A vár fehér asszonya)

„Daloknak szent *hegye: a lelkem*”
(Uő. Búgnak a tárnák)

vagy:

„nagy, álmos *dzsungel volt a lelkem*”^{*}
(József Attila: Hazám)

Közvetlenül azonosít, és szorosán köt — szintetikus és az asszertív jelleget erősítő — a genitivus explicativus grammatikai szerkezete, benne a birtok mindig a birtokost jelöli, ezért zárt hozzárendeltséget, összetartozást implikál:

„Ne kérdezd, barátom, hogy mit dolgozom
mert csak vékony *időm könyvét* lapozom”
(Babits Mihály: Levél)

„Eljut hozzád a panaszom?
Hiába ostromollak?
Köröskörül a *félelem*
zátonyai ragyognak.”
(Pilinszky János: Panasz)

Az eddig tárgyalt megoldásokkal szemben közvetett, analitikus a szemantikai azonosítás az állapotféle határozók grammatikai formáiban. E szerkezetek igei vagy igenévi alaptagja a más mondatrészeire vonatkozó azonosságot a szintagmatikus tengelyen csak formálisan jelzi. Ugyanakkor — a genitivus explicativushoz hasonlóan — szorosán kötő szintaktikai alakzatok. Bennük a jelölő és a jelölt mondatrészhez van rendelve, az állapot- és eredményhatározó kizárólag jelölő, az eredethatározó meg éppen fordítva, a bináris jelszerkezetnek csak a jelöltje lehet, vagyis a tartalmi síkok nem léphetnek át egymás nyelvtani pozícióiba:

„Mindenki *táplálékaként*,
ahogy már írva van,
adom, mint élő eledelt,
a világnak *magam*”
(Pilinszky János: Parafrázis)

vagy:

„*kockagödörre* alakul a ház
drótsövénnyé a bútorok”
(Pilinszky János: Fölrriadva)

vagy:

„a zöld
levélből piros parázs lesz”
(Csukás István: Majd eljön a Karácsony is)

Az analitikus grammatikai forma ellenére az állapotféle határozókkal történő jelölés asszertív módon, a maga véglegességében teszi hitelessé, rögzíti az élményt.

Már oldja az asszertív jelleget például az azonosító értelmező jelzős szószerkezet, mely közvetlenül azonosító mivolta ellenére „engedélyezi” a metafora pólusainak megfordítását:

„Midőn az *est*, e lágyan takaró
fekete, síma *bársorytakaró*”
(Babits Mihály: Esti kérdés)

vagy:

„Egy sovány
Akác részegen szítta be a drága
Napfényt és zöld kontyában tétován
Rezdült meg csüggeteg és halovány
Tavaszi *kincse*: egy-két fűt *virága*”
(Tóth Árpád: Körúti hajnal)

Az azonosító értelmezős jelzős szerkezetnek másfelől csonka grammatikai formája is létezik. A főnévi értelmező funkcióeltolódással a névmási alany helyébe kerülhet, ha az alanyt a szövegösszefüggés valamely eleme szintaktikailag és/vagy pragmatikailag reprezentálja:

„hátrálok, hátrálok, kívülebbre szünetlen
(vagy inkább lebegek, pangó vizen *moszat?*)”
(Petri György: Kis elégia)

Ebben a szintetikus / detrakciós formában a mondatrész pozíciók ilyen összeolvadása mint többszörös grammatikai motiváció jelöli a teljes metafora lexémával kitöltött és reprezentált tagját.

Mindennek a részletes kifejtése azonban már egy következő munka feladata, de a funkcionális alakzatelméletnek talán az eddigi kérdései is jelzik a retorika, a stilisztika és a grammatika viszonyát. A retorika nem az előírható elokvencia, hanem a funkcionális lehetőségek eszközeinek rendszere. Minden nyelvileg megformált tartalom — mint a grammatikai és szemantikai motivációk hálózata — a grammatika alakzataiba, formáiba rendeződik, melyek a fölérendelt élménynek az élmény által pragmatikailag meghatározott aktuális szimbolizálói. Így a grammatikai formával kódolt pragmatika grammatikai meghatározatlanságot is eredményező retoricitás (vö. KULCSÁR-SZABÓ: 1998.), mely a kötött kötetlenségben belül létezik, és a nyelvi megjelenési forma szintjén a lehetséges szerveződések komplex alakzata.

Jegyzetek

- * A képek elemi, „tisztá” formában alig, vagy egyáltalán nem fordulnak elő. Az azonosítás szemantikai viszonyán belül a további grammatikai és szemantikai / pragmatikai motivációk összjátéka értelmezi, rétegezi e viszony arculatát. A teljes metafora azonosított pólusa (*lelkem*) rész egész helyetti *szinekdoché*, amely morfológiai szerkezetével a pragmatikai *ént* (az alanyt) reprezentálja, miközben az *álmos* melléknévi metaforával szintaktikai jelzőeltolást (enallagét) alkot (vö. álmos dzsungel, álmos lélek (én)). Így a pragmatikai *én* egy ismérvével — a predikátum tagjaként — metaforikusan bővíti az azonosító jelentéstartalmát. Az alakzatoknak ez a funkcionális kapcsolódása komplex retorikai-stilisztikai mikroegység.

Irodalomjegyzék

DERRIDA, JACQUES:

1998. *Disszemináció*, Pécs.

van DIJK, TEUN A.:

1972. *Some Aspects of Text Grammars: A Study in Theoretical Linguistics and Poetics*. The Hague — Paris.

FÓNAGY IVÁN:

1999. *A költői nyelvről*. Corvina, Budapest.

GADAMER, HANS-GEORG:

1991. Szöveg és interpretáció. In: BACSÓ BÉLA (szerk.): *Szöveg és interpretáció*. Cserépfalvi Könyvkiadó, Budapest.

GÁSPÁRI LÁSZLÓ:

1996. Egy új retorika- és stíluselmélet vázlata. In: SZATHMÁRI ISTVÁN (szerk.): *Hol tart ma a stilisztika?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

KULCSÁR-SZABÓ ZOLTÁN:

1998. Különbség — másként (Szabó Lőrinc: Az Egy álmai). In: SZATHMÁRI ISTVÁN (szerk.): *Stilisztika és gyakorlat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

LAKOFF G. — JOHNSON M.:

1981. *Conceptual Metaphor in Everyday Language. Philosophical Perspectives on Metaphor*. University of Minnesota Press.

TOLCSVAI NAGY GÁBOR:

1995. A stílus diszkurzív elmélete felé. In: TOLCSVAI NAGY GÁBOR (szerk.): *A stílus diszkurzív elmélete*. *Helikon* 41.

SOME THEORETIC QUESTIONS RELATING THE FUNCTIONAL THEORY OF CONCEPTUAL FIGURES

LÁSZLÓ GÁSPÁRI

In the view of the author, conceptual figures, as pragmatic and gnoseologic categories are revealed by language on the level of syntax, phraseology, lexis and phonemes, which, besides their own specific features bear the generic characteristics of a superordinate type of conceptual figure as well. Figures are closely interrelated with the so called complex stylistic figures.

Based either on a dominant semantic feature or on a pragmatic framework, different types of figures are functionally associated and built on one another forming complex figures. As figures are formed and developed alongside language itself, stylistics can be regarded as a functional grammar

as well, since designation is achieved by grammatical categories. In this process the syntactic categories denoting semantic relationships are the signifier-components, or aesthetic figures.

Including tropes within the system of stylistic figures, the paper also discusses the grammar of the metaphors, and attempts at proving that metaphors cannot be interpreted without considering grammatical features.